

Grimstad kommune

Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon

Jostein Nordhus, 37 01 78 64

Grimstad kommune - veiledningsbrev økonomiplan for 2026-2029

Kommunestyret i Grimstad kommune vedtok i møte 11.12.2025 årsbudsjett for 2026 og økonomiplan for perioden 2026-2029.

Statsforvalteren har tidligere kontrollert om kommunene skal registreres i Register om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK) på grunnlag av oversendt økonomiplan og årsbudsjett. Vi viser i den sammenheng til vårt tilbakemeldingsbrev på budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 datert 27.03.2026. Statsforvalteren fant ikke at kommunestyrets vedtak innebar brudd på balansekravet i kommuneloven, og dermed var det ikke grunnlag for å melde kommunen inn i ROBEK på bakgrunn av vedtak om budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029. Statsforvalteren tok i vårt brev kun stilling til om kommunestyrets vedtak formelt sett medførte at de objektive kriteriene for registrering i ROBEK var oppfylt.

Gjennom vår ROBEK-kontroll ble vi imidlertid oppmerksom på andre forhold rundt den vedtatte økonomiplanen som gjør at vi frem mot neste rullering finner grunn til å veilede Grimstad kommune i kommunelovens økonomibestemmelser. Funnene er blant annet knyttet til hvordan kommunestyrets prioriteringer reflekteres i økonomiplanen og om økonomiplanen ivaretar kravet til oversiktighet. Se nærmere om funnene i vedlagte notat (vedlegg 1).

Statsforvalteren har som en del av vårt oppdrag å veilede/informere kommuner om økonomibestemmelsene i kommuneloven og tilhørende forskrifter.

Grimstad kommunes økonomiske situasjon og planlagt økonomisk utvikling 2026-2029

Grimstad kommune er i dag i en god finansiell situasjon med økonomisk handlingsrom. Kommunen hadde ved inngangen til 2026 gode reserver på disposisjonsfond og et relativt lavt gjeldsnivå.

Kommunen legger i den vedtatte økonomiplanen for 2026-2029 opp til følgende økonomiske utvikling:

- Samlede brutto investeringer på 2,4 mrd. kroner

- Gjeldsnivået (netto lånegjeld) skal mer enn dobles som andel av kommunens brutto driftsinntekter fra 2025 til 2029
- Det budsjetteres med positive netto driftsresultat på 0,2% for 2026, 0,5% i 2027 og 0,8% i 2028, men negativt netto driftsresultat på 0,6% i 2029.
- Det budsjetteres med avsetning til disposisjonsfond for årene 2026-2028, men ikke for 2029.
- Frie inntekter for årene 2027-2029 er budsjettert høyere enn statsbudsjettets anslag uten at dette er nærmere begrunnet.

Statsforvalterens veiledning

Når det gjelder kommunelovens krav til oversikt¹, vil Statsforvalteren på den positive siden først trekke frem følgende:

- Alle de obligatoriske talloversiktene er utarbeidet for hele økonomiplanperioden, og er i tråd med kravene i budsjett- og regnskapsforskriften.
- Protokollen fra kommunestyrets budsjett- og økonomiplanvedtak er oversiktlig og informativ, og gjør at det er enkelt å se hva som er kommunestyrets omprioriteringer for hele 4-årsperioden.
- Tabellene som viser bevilgningene til de ulike budsjettområdene (i Framsikt under «Kommunens tjenestekområder») stemmer, og er oppdatert iht. kommunestyrets vedtak.

Samlet sett finner vi likevel at den vedtatte økonomiplanen for 2026-2029 har visse mangler vurdert opp mot kommunelovens oversiktlighetskrav. Oversiktlighetskravet innebærer at budsjettet og økonomiplanen skal være *tilgjengelige for innbyggerne og andre interessenter, være et presist og effektivt styringsinstrument* og være et *forståelig grunnlag for politisk og rettslig kritikk og kontroll*. Vi finner også at den vedtatte økonomiplanen er mangelfull ift. punkt 4 i kommunens eget økonomireglement. Bakgrunnen for dette er blant annet:

- Årsbudsjettet og økonomiplanen for investering og drift er ikke fremstilt i et samlet dokument
- Kommunedirektørens forslag til budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 er ikke lenger tilgjengelig
- Kommunestyrets vedtak slik dette er fremstilt i Framsikt viser ikke kommunestyrets prioriteringer
- Det er uklart hva som er kommunens gjeldende finansielle måltall for gjeld og hva som er nivået på måltallet
- Det er et manglende 4-årsperspektiv i budsjett- og økonomiplandokumentets tekstdel
- Tekstlige beskrivelser av vesentlige inntekts- og utgiftsposter og premissene for disse i budsjett- og økonomiplandokumentets tekstdel er mangelfulle.

Med utgangspunkt i dette ber Statsforvalteren om at følgende blir avklart og/eller innarbeidet i kommende økonomiplaner:

Forhold ved budsjett- og økonomiplanprosessen:

- *Årsbudsjettet og økonomiplanen for drift og investering må fremstilles i ett samlet dokument.* Med de mange store investeringer som Grimstad kommune nå planlegger, har Statsforvalteren forståelse for kommunens behov for å behandle investeringsprogrammet (investeringsbudsjett ut over økonomiplanens 4-årsperspektiv) som egen kommunestyresak

¹ [Prop. 46 L \(2017–2018\) merknadene s. 382](#)

tidligere på høsten. Denne behandlingen kan også være en god anledning for kommunestyret til å behandle samlet langsiktig investeringsprogram i forkant av en endelig samlet behandling av budsjett og økonomiplan for drift og investering i desembermøtet.

Dersom vedtaket i denne saken skal være kommunens endelige budsjett- og økonomiplan for investering, minner vi om at kommunelovens krav må være oppfylt i økonomiplandokumentet for investering, i saksfremstillingen og i selve kommunestyrevedtaket.

- *Årsbudsjettet og økonomiplanen for drift og investering må behandles samlet i desembermøtet. Punkt 4 i kommunens økonomireglement krever at årsbudsjettet og økonomiplanen skal fremstilles i ett samlet dokument og legges frem for kommunestyret til behandling i desembermøtet. Dersom investeringsprogrammet skal behandles som en egen sak tidligere på høsten, må likevel et samlet årsbudsjett og økonomiplandokument for både drift og investering inngå i behandlingen i desembermøtet.*
- *Kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan må gjøres tilgjengelig også etter kommunestyrets vedtak - enten som en egen versjon i Framsikt eller som et PDF-dokument på kommunens hjemmesider.*
- *Når kommunestyrets vedtak publiseres i Framsikt, må både tall og tekst være oppdatert iht. kommunestyrets vedtak (dvs. kommunestyrets omprioriteringer må komme frem).*

Økonomiplanens innhold:

- *Alle vesentlige inntekts- og utgiftsposter i budsjett- og økonomiplandokumentet må være forklart med tekst og beløp.*
- *Premissene for vesentlige inntekts- og utgiftsposter i budsjett- og økonomiplandokumentet må være forklart tekstlig.*
- *Alle tekstlige forklaringer i budsjett- og økonomiplandokumentet må også ha et 4-årsperspektiv. Økonomiplanens 4-årsperspektiv er ivaretatt når det gjelder de obligatoriske talloversiktene og protokollen fra kommunestyrets behandling, men de tekstlige kommentarene har gjennomgående et manglende 4-årsperspektiv. Samtlige av kommunens kommentarer under kapitlene «Sentrale føringer» og «Hovedtallene i budsjettforslaget» i Framsikt omtaler kun 2026 og/eller endringer fra 2025 til 2026.*
- *Kommunen må klargjøre hva som er gjeldende finansielle måltall for gjeld – både hvilken indikator og nivået på indikatoren.*

Andre forhold:

- *Kommunen bør gjøre en ny vurdering av budsjetterte beløp for finansutgifter og -inntekter opp mot endelige regnskapstall for 2025.*
Det er til dels vesentlige forskjeller mellom budsjetterte beløp for 2026 for ulike finansposter og tall fra urevidert regnskap for 2025. Med forbehold om at det kommer endringer i reviderte regnskapstall, bør kommunen her gjøre en ny vurdering av de aktuelle finanspostene for både 2026 og for resten av økonomiplanen.

- *Kommunen bør gjøre en oppdatert framskriving av netto lånegjeld på bakgrunn av endelige regnskapstall for 2025.*

Det er en stor differanse mellom prognosen for netto lånegjeld per 31.12.2025 i budsjett- og økonomiplandokumentet og reell netto lånegjeld iht. ureviderte regnskapstall for 2025.

Kommunen bør derfor gjøre en ny vurdering av framskrivingen av netto lånegjeld for økonomiplanperioden.

- *Kommunen må avklare hvilket beløp som er vedtatt i startlån for økonomiplanperioden.*

Samlet kommentar til kommunens planlagte økonomiske utvikling i økonomiplanperioden 2026-2029:

Statsforvalteren er bekymret for at kommunen fra 2029 legger opp til et negativt netto driftsresultat samtidig som gjeldsnivået skal økes betydelig uten at det kommenteres nærmere hvilke konsekvenser dette kan få.

Kommunen har i dag disposisjonsfond nok til å håndtere et økt gjeldsnivå på kort sikt uten at kommunen vil måtte foreta omprioriteringer. Ved et permanent høyere gjeldsnivå vil kommunen på lengre sikt imidlertid måtte foreta omprioriteringer for igjen å oppnå positive netto driftsresultater. Dette for å kunne opprettholde sitt økonomiske handlingsrom. I en slik situasjon vil kommunen etter hvert bli svært sårbar for renteendringer og andre svingninger både på inntekts- og utgiftssiden, hvis ingen omprioritering foretas.

Kravet i kommunelovens § 14-4 andre ledd om å «vise utviklingen i gjeld» innebærer også å beskrive hvordan den planlagte gjeldsutviklingen vil påvirke kommunens samlede drift. I budsjett og økonomiplandokumentet bør det derfor komme frem hvilken strategi kommunen har for å håndtere den økte lånegjelden. Denne beskrivelsen bør blant annet inneholde:

- En angivelse av hvilke konkrete tiltak som kan være nødvendige for at kommunen skal beholde sin økonomiske handleevne over tid
- Vurderinger av risiko og alternative løsninger
- En vurdering av hvilke omprioriteringer og effektiviseringstiltak som kan bli nødvendig for å kunne opprettholde tjenestetilbudet til innbyggerne.

En del av denne vurderingen bør blant annet være å vurdere og beskrive hvordan de største investeringene (Holvika barneskole og Universitetssykehjem) vil påvirke kommunens samlede drift *ut* over økte renter og avdrag.

Grimstad kommune skal også gjøre store investeringer innen vann og avløp i økonomiplanperioden, blant annet nytt avløpsrenseanlegg til ca. 700 mill. kroner. Dette vil ikke belaste kommunekassen direkte, men vil påvirke utviklingen i vann- og avløpsgebyrene. Kommunen har beskrevet gebyrendringene fra 2025 til 2026. I en slik situasjon bør imidlertid også et grovt anslag for forventet gebyrutvikling for vann og avløp for hele økonomiplanperioden (og ikke bare for det første året) synliggjøres i budsjett og økonomiplandokumentet.

Som nevnt innledningsvis har Statsforvalteren en veilederrolle knyttet til kommunelovens økonomibestemmelser, og vi vil prioritere veiledning til Grimstad kommune frem mot fremleggelsen av økonomiplan for 2027-2030. Statsforvalteren vil samtidig understreke at kommunen har et

selvstendig ansvar for å følge opp de aktuelle lovbestemmelsene og til å ha nok kapasitet til å gjennomføre de nødvendige endringene.

Det bes om at dette brevet med vedlegg gjøres tilgjengelig for kommunestyrets medlemmer.

Med hilsen

Gina Lund (e.f.)
statsforvalter
Seksjon justis og kommuneøkonomi

Monica Bjørkholt Breive
justis og kommuneøkonomidirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 NOTAT - Grimstad kommune økonomiplan 2026-2029

Kopi til:

Sørlandet kommunerevisjon IKS

Postboks 63

4801

ARENDAL